

UNIT 4.5 - TOO MUCH

Shlomo's Horses (10:26-29)

כו וַיֵּאַסֹּף שְׁלֹמֹה, רֶכֶב וּפָרָשִׁים, וַיְהִי-
לוֹ אֶלֶף וְאַרְבַּע-מֵאוֹת רֶכֶב, וּשְׁנַיִם-
עָשָׂר אֶלֶף פָּרָשִׁים; וַיִּנְחֵם בְּעָרֵי הָרֶכֶב,
וְעַם-הַמֶּלֶךְ בִּירוּשָׁלַם.

26 And Solomon gathered together chariots and horsemen; and he had a thousand and four hundred chariots, and twelve thousand horsemen, that he bestowed in the chariot cities, and with the king at Jerusalem.

כז וַיִּתֵּן הַמֶּלֶךְ אֶת-הַכֶּסֶף בִּירוּשָׁלַם,
כְּאַבְנִים; וְאֶת הָאֲרָזִים, נָתַן כְּשִׁקְמִים
אֲשֶׁר-בְּשֹׁפְלָה--לְרֹב.

27 And the king made silver to be in Jerusalem as stones, and cedars made he to be as the sycamore-trees that are in the Lowland, for abundance.

כח וּמוֹצֵא הַסּוֹסִים אֲשֶׁר לְשֹׁלֹמֹה,
מִמִּצְרַיִם; וּמִקְוֵה--סַחְרֵי הַמֶּלֶךְ, יִקְחוּ
מִקְוֵה בְּמַחִיר.

28 And the horses which Solomon had were brought out of Egypt; also out of Keveh, the king's merchants buying them of the men of Keveh at a price.

כט וַתַּעֲלֶה וַתֵּצֵא מִרְכָּבָה מִמִּצְרַיִם,
בְּשֵׁשׁ מֵאוֹת כֶּסֶף, וְסוֹס, בְּחַמְשִׁים
וַיְמָאֶה; וְכֹן לְכָל-מְלָכֵי הַחִתִּים,
וּלְמְלָכֵי אֲרָם--בְּיָדָם יֵצְאוּ. {פ}

29 And a chariot came up and went out of Egypt for six hundred shekels of silver, and a horse for a hundred and fifty; and so for all the kings of the Hittites, and for the kings of Aram, did they bring them out by their means. {P}

What does it mean the silver was like stones?

1. Radak 10:27

Shlomo's Wives (11:1-6)

- א** והמלך שלמה, אהב נשים נכריות רבות--ואת-בת-פרעה: מואביות עמניות אדמיות, צדנית חתית.
- 1** Now king Solomon loved many foreign women, besides the daughter of Pharaoh, women of the Moabites, Ammonites, Edomites, Zidonians, and Hittites;
- ב** מן-הגוים, אשר אמר-יהוה אל-בני ישראל לא-תבאו בהם והם לא-יבאו בכם, אכן יטו את-לבבכם, אחרי אלהיהם--בהם דבק שלמה, לאהבה.
- 2** of the nations concerning which the LORD said unto the children of Israel: 'Ye shall not go among them, neither shall they come among you; for surely they will turn away your heart after their gods'; Solomon did cleave unto these in love.
- ג** ויהי-לו נשים, שרות שבע מאות, ופלגשים, שלש מאות; ויטו נשיו, את-לבו.
- 3** And he had seven hundred wives, princesses, and three hundred concubines; and his wives turned away his heart.
- ד** ויהי, לעת זקנת שלמה, נשיו הטו את-לבבו, אחרי אלהים אחרים; ולא-היה לבבו שלם עם-יהוה אלהיו, כלבב דוד אביו.
- 4** For it came to pass, when Solomon was old, that his wives turned away his heart after other gods; and his heart was not whole with the LORD his God, as was the heart of David his father.
- ה** וילך שלמה--אחרי עשתרת, אלהי צדנים; ואחרי מלכם, שקץ עמנים.
- 5** For Solomon went after Ashtoreth the goddess of the Zidonians, and after Milcom the detestation of the Ammonites.
- ו** ויעש שלמה הרע, בעיני יהוה; ולא מלא אחרי יהוה, כדוד אביו. {ס}
- 6** And Solomon did that which was evil in the sight of the LORD, and went not fully after the LORD, as did David his father. {S}

Were they converted to Judaism?

2. Chomas Anach, 11:1

והמלך שלמה אהב נשים נכריות רבות. כתב הרמב"ם ז"ל פי"ג באסורי ביאה ששלמה ע"ה גיירן והטעו אותו שלא נתגיירו בלב שלם והיו עובדות עכו"ם כו' ע"ש ורז"ל אמרו מוטב היה לשלמה לגרור ביבין ולא יכתב עליו כך. ופירשו המקובלים שכונת שלמה הע"ה לברר ניצוצות הקדושה שיש באומות ההם. אבל לא כיון אל האמת דכונת נפילת אפים הוא לשלוח נפשו אל הקליפות ולברר משם ניצוצי הקדושה. אך הוא הביא הקליפות לביתו ועשאן מלכות ואדרבא היו עובדות ע"ז בתוך ביתו. וז"ש מוטב היה לשלמה לגרור ביבין שישלח נפשו למדור הקליפות לברר ניצוצות הקדושה וז"ש לגרור ביבין. לא כמו שעשה שהביא הסט"א ועשאן מלכות שזה גרם שאדרבא נתן להן כח ונכתב עליו כן. זהו תורף דבריהם ז"ל:

Why was he doing this?

3. Yerushalmi, Sanhedrin 2:6

שלשה דברים ששחקה עליהן מידת הדין חיללתים לא ירבה לו נשים וכתוב והמלך שלמה אהב נשים נכריות ר"ש בן יוחי אמר אהב ממש לזנות חנניה בן אחי ר' יהושע אומר על שם לא תתחתן במ ר' יוסי אומר למושכן לדברי תורה ולקרובן תחת כנפי השכינה

4. Nechemiah 13:26

כו הֲלוֹא עַל-אֵלֶּה חָטָא-שְׁלֹמֹה מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וּבְגוֹיִם הָרַבִּים לֹא-הָיָה מֶלֶךְ כָּמֹהוּ, וְאָהוּב לְאֱלֹהָיו הָיָה, וַיִּתְּנֵהוּ אֱלֹהִים, מֶלֶךְ עַל-כָּל-יִשְׂרָאֵל: גַּם-אוֹתוֹ הִחְטִיאוּ, הַנָּשִׁים הַנְּכָרִיּוֹת.

26 Did not Solomon king of Israel sin by these things? yet among many nations was there no king like him, and he was beloved of his God, and God made him king over all Israel; nevertheless even him did the foreign women cause to sin.

5. Ezra 9:10-14

י וְעַתָּה מֵה-נֹאמַר אֱלֹהֵינוּ, אַחֲרֵי-זֹאת: כִּי עֲזַבְנוּ, מִצְוֹתֶיךָ.

10 And now, O our God, what shall we say after this? for we have forsaken Thy commandments,

יא אֲשֶׁר צִוִּיתָ, בְּיַד עֲבָדֶיךָ הַנְּבִיאִים לֵאמֹר--הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתֶּם בָּאִים לְרִשְׁתָּהּ, אָרֶץ נֹדָה הִיא בְּנִדְת עַמֵּי הָאָרְצוֹת: בְּתוֹעֲבֹתֵיהֶם, אֲשֶׁר מָלְאוּהָ מִפֶּה אֶל-פֶּה--בְּטִמְאַתֶּם.

11 which Thou hast commanded by Thy servants the prophets, saying: The land, unto which ye go to possess it, is an unclean land through the uncleanness of the peoples of the lands, through their abominations, wherewith they have filled it from one end to another with their filthiness.

יב וְעַתָּה בְּנוֹתֵיכֶם אֶל-תִּתְּנוּ לְבָנֵיהֶם, וּבְנֹתֵיהֶם אֶל-תִּשְׂאוּ לְבָנֵיכֶם, וְלֹא-תִדְרְשׁוּ שְׁלָמָם וְטוֹבָתָם, עַד-עוֹלָם--לְמַעַן תִּחְזְקוּ, וְאָכַלְתֶּם אֶת-טוֹב הָאָרֶץ, וְהוֹרַשְׁתֶּם לְבָנֵיכֶם, עַד-עוֹלָם.

12 Now therefore give not your daughters unto their sons, neither take their daughters unto your sons, nor seek their peace or their prosperity for ever; that ye may be strong, and eat the good of the land, and leave it for an inheritance to your children for ever.

יג וְאַחֲרַי, כָּל-הַבָּא עֲלֵינוּ, בְּמַעֲשֵׂינוּ הָרָעִים, וּבְאִשְׁמֹתֵנוּ הַגְּדֹלָה: כִּי אַתָּה אֱלֹהֵינוּ, חָשַׁכְתָּ לְמַטָּה מֵעוֹנֵנוּ, וְנִתְּתָה לָנוּ פְּלִיטָה, כְּזֹאת.

13 And after all that is come upon us for our evil deeds, and for our great guilt, seeing that Thou our God hast punished us less than our iniquities deserve, and hast given us such a remnant,

יד הַנְּשׁוּב, לְהַפִּיר מִצְוֹתֶיךָ, וּלְהַתְּחִיתוֹ, בְּעַמֵּי הַתְּעִבּוֹת הָאֵלֶּה: הֲלוֹא תִאָּנֶף-בָּנוּ עַד-כֹּלֵה, לְאִין שְׂאֲרִית וּפְלִיטָה. {פ}

14 shall we again break Thy commandments, and make marriages with the peoples that do these abominations? wouldest not Thou be angry with us till Thou hadst consumed us, so that there should be no remnant, nor any to escape? {P}

6. Shoftim 3:5-6

ה וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל, יָשְׁבוּ בְּקֶרֶב הַכְּנַעֲנִי,
הַחִתִּי וְהָאֱמֹרִי וְהַפְּרִזִּי, וְהַחִוִּי
וְהַיְבוּסִי.

5 And the children of Israel dwelt among the Canaanites, the Hittites, and the Amorites, and the Perizzites, and the Hivites, and the Jebusites;

ו וַיִּקְחוּ אֶת-בָּנוֹתֵיהֶם לָהֶם לְנָשִׁים,
וְאֶת-בָּנוֹתֵיהֶם נָתְנוּ לְבָנֵיהֶם;
וַיַּעֲבְדוּ, אֶת-אֱלֹהֵיהֶם. {פ}

6 and they took their daughters to be their wives, and gave their own daughters to their sons, and served their gods. {P}

The Limitation of the Power of Kings

7. Devarim 17:16-17

רַק לֹא-יִרְבֶּה-לוֹ סוּסִים וְלֹא-יָשִׁיב אֶת-הָעַם מִצְרַיִם לְמַעַן הַרְבּוֹת סוּס וַיְהִי־הוּא אָמַר לָכֵם לֹא תִסְפּוּן לָשׁוּב בְּדֶרֶךְ הַזֶּה עוֹד:

Moreover, he shall not keep many horses or send people back to Egypt to add to his horses, since the LORD has warned you, "You must not go back that way again."

וְלֹא יִרְבֶּה-לוֹ נָשִׁים וְלֹא יִסּוּר לְבָבוֹ וַיִּכְסֹף וַיִּזְהַב לֹא יִרְבֶּה-לוֹ מֵאֹד:

And he shall not have many wives, lest his heart go astray; nor shall he amass silver and gold to excess.

What does this mean?

8. Rambam, Sefer Hamitzvos, Negative Commandments, Mitzvah 363

הזהיר המלך מהרבות סוסים. והוא אמרו לא ירבה לו סוסים, וגדר זה שלא יהיה לו סוס רץ לפניו ואפילו סוס אחד לא יהיה אצלו אלא הבהמה שירכב עליה לבד או סוסים ששימם באורות כדי שיהיו מוכנים למלחמה ירכבו הפרשים עליהם אבל לעצמו לא יהיה לו אלא בהמה אחת לבד. והתבאר משפטי מצוה זו בשני מסנהדרין. (שם, שם פ"ג):

9. Ramban, Devarim 17:16

ויתכן שדרך הכתוב כי הזהיר לא ירבה לו סוסים אפילו מארצו ומארץ שנער או בדרך סחורה המותרת שלא יבטח על רכבו כי רב ועל פרשיו כי עצמו מאוד אבל יהיה מבטחו בשם אלהיו

The horse as a symbol

10. Mikdash Melech, page 93

הסוס הוא איפוא מבחנו של מלך ישראל, ואת פגם המלכות מעלה ישעיהו³⁹:
וְתִמְלֵא אֶרֶצוֹ כֶּסֶף וְזָהָב וְאֵין קֶצֶה לְאֶצְרֹתָיו וְתִמְלֵא אֶרֶצוֹ סוּסִים וְאֵין קֶצֶה
לְמַרְכָּבָתָיו. וְתִמְלֵא אֶרֶצוֹ אֱלִילִים, לְמַעֲשֵׂה יָדָיו יִשְׁתַּחֲוּ, לְאִשֵּׁר עָשׂוּ אֲצַבְעוֹתָיו. אֲפִילוֹ
דוֹד, אֲשֶׁר חָשַׁשׁ וּנְזָהַר בְּאִיסוּרֵי הַמֶּלֶךְ, סוֹפוֹ שֶׁנִּכְשַׁל בַּחֲטָא וְכִמְעַט הַחֲרִיב אֶת
מַמְלַכְתּוֹ. שְׁלֵמָה, שֶׁהִרְגִישׁ עֲצָמוֹ מְרוֹמָם וּמְשׁוֹחָרָר מֵאִיסוּרֵי הַמֶּלֶךְ, סוֹפוֹ שֶׁנִּכְשַׁל
בְּכוֹלָם. הֵם גָּרְרוּ זֶה אֶת זֶה. רִיבּוּי הַסּוּסִים הַתַּחֲוִיל מְטַעֲמֵי בַטְחוֹן, אֲבָל הַפֶּךְ לַעֲנָף
מִסַּחְרֵי מְרַכְזֵי שְׁמִטְרָתוֹ רִיבּוּי עוֹשְׂרָה שֶׁל הַמַּלְכוּת. מִסַּחַר זֶה קָשֶׁר אֶת שְׁלֵמָה
לְמִצְרִים וּלְתַרְבּוּתָהּ, וּמִמֶּנָּה לִקַּח גַּם אֶת בַּת פְּרַעָה, וְבָהּ וּבַחֲבֵרוֹתֶיהָ נִכְשַׁל.